

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

Busleyden Atheneum

Campus Botaniek

40907



Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
40907 Busleyden Atheneum Campus Botaniek

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Goed
Eindoordeel	Voldoende

De Commissie Hoger Onderwijs heeft bij haar beoordeling niet in overweging genomen of de opleiding conform de Europese Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties is ingericht. Dit element zal worden onderzocht in een afzonderlijk, gezamenlijk rapport.

2. Bevindingen

Algemeen

Busleyden Atheneum Campus Botaniek werkt goed samen in het HBO5-samenwerkingsverband en de gremia van het GO! Het is duidelijk dat deze ingesteldheid vruchten afwerpt.

De onderwijsinhoud

De school volgt uiteraard de voorgeschreven modulaire structuur en koppelt daar een competentiegerichte aanpak aan vast, gecentreerd rond 10 kerncompetenties. De opleiding heeft die competenties consequent omgezet in leerinhoud. De kerncompetenties of rollen van de verpleegkundige vormen de rode draad van het programma. Ze keren in elke module terug en alle programmaonderdelen, werk- en evaluatievormen zijn eraan gelinkt.

Het curriculum is momenteel inhoudelijk opgebouwd rond zes module-overschrijdende thema's, die elk gelinkt zijn aan één of meerdere kerncompetenties. Elk thema bestaat uit thema-onderdelen, die verschillen van module tot module en gelinkt zijn aan deelcompetenties van de betrokken kerncompetentie(s). Het is goed dat de school de

vertaling ervan in die zes grote thema's heeft losgelaten in de architectuur van haar curriculum.

De tien rollen van de verpleegkundige zijn als uitgangspunt genomen voor een grondige competentiegerichte omvorming van de opleiding. Leerlingen groeien in verpleegkundige kerncompetenties door toenemende complexiteit van de modules en toenemende verantwoordelijkheid van hun eigen handelen daarbinnen.

De informatie over studentcijfers is nu eens gebaseerd op de officiële tellingen van het Departement Onderwijs en Vorming (p. 7) en dan eens op een eigen telling bij de aanvang van de modules (p. 26). Deze zijn niet gelijk en moeilijk vergelijkbaar.

Ruim twee derden van de studenten zijn uit het BSO afkomstig: is er een relatie met de drop out en de uitstroom?

Het onderwijsproces

De keuze van de diverse en activerende werkvormen wordt goed aangetoond en gemotiveerd. Ze zijn bewust gekozen vanwege hun aansluiting bij de te verwerven competenties. Smartschool is een krachtig hulpmiddel in de hedendaagse aanpak en is in de school goed geïntegreerd.

Er is veel tijd voor vaardigheidslessen, oefenlabo en activerende werkvormen waarbij de studenten onder meer via authentieke casussen en rollenspellen worden uitgedaagd om leerinhouden toe te passen in concrete situaties en competenties te oefenen.

Studenten worden aangemoedigd hun leerproces zelf in handen te nemen. In een stagedocument (via dagreflectie) brengt de student zijn groeiproces in kaart aan de hand van de tien verpleegkundige rollen. In het digitaal portfolio op Smartschool beschrijft de student zijn persoonlijke ontwikkeling in het bereiken van de (deel)competenties. Het dwingt hen tot een reflectie over sterktes en zwaktes (werkpunten) en verhoogt zo de betrokkenheid bij het eigen leerproces.

De school startte in 2015-2016 met een onderzoek naar de mogelijkheid voor buitenlandse stages, maar doet geen uitspraak over de (on)mogelijkheid van Erasmus voor HBO5.

De opleiding heeft een diverse, gestaag stijgende instroom. Mechelen heeft op dit ogenblik 117 studenten verpleegkunde, Jette 56. In totaal telt de school 740 leerlingen en studenten. De opleiding kent een integraal systeem voor begeleiding van studenten met taalcoaching, studietoetscoaching, studentenbegeleiding, ombudsdienst, een centrum voor leerlingenbegeleiding; alsmede intensieve werkbegeleiding van de stagiairs op de stageplaatsen.

Er zijn zowel generatiestudenten als zij-instromers vanuit een andere school of die de opleiding hernemen na een onderbreking. Ongeveer de helft van de studenten beslist op latere leeftijd om de opleiding HBO5 Verpleegkunde aan te vatten.

Vooraf en na de eerste module stroomt een belangrijk aantal studenten uit omdat ze na één of enkele stages tot de vaststelling komen dat ze een foutief beeld hadden van het verpleegkundig beroep. Sommigen haken af omdat ze het niveau van de HBO5-opleiding als te hoog gegrepen ervaren, waarna ze zich heroriënteren om hun beroeps carrière (opnieuw) aan te vatten of een andere opleiding te kiezen. Meestal gebeurt dit in lijn met het advies van de begeleidende klassenraden.

In de eindmodule (TV) wordt de student gevormd tot algemeen verpleegkundige. Een zeer kleine groep van studenten verlaat de school om elders een specialisatie te gaan volgen. Een beperkte groep studenten schrijft zich uit omwille van verhuis, familiale problemen, gezondheidsproblemen of zwangerschap.

Merkwaardig genoeg ontbreken de conclusies bij een aantal cijfergegevens: slaagcijfers van de toelatingsproef en de vrijstellingsproef; de vrij hoge uitstroom in de verdere modules. Het is niet duidelijk of de uitstromers al dan niet zijn meegerekend in de slaagcijfers.

Het verdient duidelijk aanbeveling om de studenten van meet af aan te betrekken in de verdere geplande hervormingen en om de opvolging van de studeerbaarheid (vb. via studietijdmeting of andere initiatieven) daarbij als richtinggevend te zien.

Toetsing en examinering zijn afgesteld op de te verwerven competenties middels een brede waaier van evaluatievormen: toetsen, casuïstiek (schriftelijk/mondeling), individuele en groepsopdrachten, presentaties, portfolio, praktijkevaluatie op school, praktijkevaluatie op stage en eindevaluatie op stage. Deze differentiatie laat toe om de kerncompetenties en bijhorende deelcompetenties in de breedte te evalueren met verscheidene evaluatiegegevens vanuit verschillende invalshoeken.

Evaluatie is bewust gespreid met verschillende toetsmomenten in de loop van een module om de studenten te stimuleren leerstof bij te houden, studenten vertrouwd te maken met bepaalde toetsvormen en hun studie goed te plannen en indien nodig te remediëren. Voor verschillende onderdelen krijgt de student overigens meerdere kansen.

Communicatieve vaardigheden zoals gesprekstechnieken worden tijdens de lessenreeks geëvalueerd in de vorm van permanente evaluatie en aan de hand van rollenspellen.

Slaagcijfers zijn hoog maar tot nu toe is het diplomarendement niet vergeleken met cijfers van andere instellingen. Dit is een aangegeven verbeterpunt.

De uitkomst van het onderwijs

Gezien de grote nood aan verpleegkundigen kunnen de afgestudeerde HBO5-verpleegkundigen onmiddellijk aan de slag. Alle alumni geven aan dat ze makkelijk werk vonden als verpleegkundige, wat aantoont dat de basiskwaliteit verzekerd is. De meeste respondenten geven aan dat ze op dit ogenblik (nog) werkzaam zijn als verpleegkundige en dat de opleiding goed aansluit bij de praktijk.

Op de heel korte termijn wordt er weinig verder gestudeerd door de alumni en hebben ze allen werk. Maar de school moet zich voorbereiden op de ongetwijfeld toenemende vraag naar dit type verpleegkundigen: vandaag is die vraag door de aanhoudende besparingen wat afgetopt, maar dit is slechts een tijdelijke stilstand.

Studenten die de opleiding HBO5 Verpleegkunde voltooid hebben kunnen via een brugopleiding of een aanvullingstraject doorgroeien naar de bachelor in de Verpleegkunde. Deze brugopleiding wordt aangeboden door de hogeschoolpartner.

De school moet zich ook bezinnen over het feit dat – in verhouding tot het geheel in Vlaanderen – weinig van haar afgestudeerden voor een vervolgopleiding kiest.

Het is goed dat deze school de oprichting van een werkveldcommissie plant en dat ze de competenties met betrekking tot administratieve werkzaamheden verder wil aanscherpen.

Wat betreft de geplande bevestigingen (alumni, werkveld, ...) dringt zich een reflectie op: het is noodzakelijk vooraf goed na te gaan wat men wil weten en wat men met de uitkomst van de bevestigingen wil en kan doen. Zo niet, dreigt er snel bevestigingsmoeheid en komen ook de nuttige antwoorden niet meer aan de oppervlakte.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Alle lectoren in deze opleiding - uitgezonderd de lector ICT, de taalcoach en de lector farmacologie - hebben een basisopleiding bachelor Verpleegkunde genoten en hebben ervaring opgedaan als professioneel verpleegkundige. Het bachelordiploma is een minimumvereiste bij aanwerving. Daarnaast dient elke lector in het bezit te zijn van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs. Is dit niet het geval bij aanwerving, dan moet hij dit diploma binnen een termijn van drie schooljaren behalen. Het ZER maakt niet duidelijk of de school er naar streeft om ook een zeker aantal masters aan te werven of om het behalen van een masterdiploma bij de bestaande staf aan te moedigen.

Bij de aanwerving van nieuwe lectoren wordt ook rekening gehouden met vakspecifieke competenties. Men tracht de lectoren met een specifieke specialisatie zoveel mogelijk in te zetten voor thema's en thema-onderdelen die bij hun specialisatie aansluiten.

De student-staf ratio is bijzonder gunstig, wat een sterke begeleiding van de studenten mogelijk maakt. De opleiding zet ook twee FTE in voor studietoetsing en taalcoaching. Er wordt veel aandacht besteed aan de competenties en de ontwikkeling van de docenten bij de aanwerving en door middel van begeleiding en bijscholing.

Nieuwe lectoren krijgen een meter of peter toegewezen. Op verzoek van de docenten werd het aantal uren voor het mentoraat daarom opgetrokken. Ook kwam er bij de start van het schooljaar een aparte infosessie voor HBO5-lectoren. Alle lectoren worden aangemoedigd om hun functioneren te verbeteren via nascholing. Algemene richtlijn is dat elke medewerker jaarlijks minstens één vakgerelateerde en één pedagogisch-didactische nascholing volgt om zichzelf te vervolmaken. Sedert het schooljaar 2015-2016 heeft elke lector ook een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP).

Het verdient aanbeveling om de planlast en de interne communicatie als verbeterpunten de nodige aandacht te geven.

De materiële voorzieningen zijn goed. Beide campussen (Botaniek en Jette) beschikken over alle nodige materiële voorzieningen om de beroepscompetenties op een efficiënte manier aan te leren. De studenten en docenten hebben toegang tot de elektronische databanken van de Erasmushogeschool.

De opleiding heeft een functionerend kwaliteitszorgsysteem (TRIS). De kwaliteitszorgcoördinator bevestigt mogelijke verbeterpunten via regelmatige studentenvergaderingen, vierjaarlijkse tevredenheidsenquêtes, stage-ervaringsbevestigingen op het einde van elke stageperiode en een ideeënbuis. Resultaten van de bevestigingen werden besproken in focusgroepen. Alle medewerkers nemen hieraan deel. Hieruit komen voorstellen tot verbeterplannen. Er is een studentenraad die drie keer per semester samenkomt.

Recente verbeterpunten zijn: de versterking van de doorstroom van expertise binnen het team, onder meer via de referentielectoren; de ontwikkeling van een instrument voor evaluatie van de lectoren door de studenten; de verdere uitbouw van de alumniwerking en van een resonantiecommissie met afgevaardigden uit het werkveld.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de gegevens over de studenten op een meer transparante manier bijeen brengt om zo een gericht beleid daarover te kunnen ontwikkelen.

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de gegevens over de instroom nader analyseert en een link legt met het studiesucces en het studierendement.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de beschikbare gegevens over het studieverloop van de studenten beter analyseert en er het beleid op afstemt.

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de studenten van meet af aan betrekt bij de verdere geplande hervormingen.

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek het diplomarendement in vergelijkend perspectief analyseert.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de motivaties onderzoekt van de afgestudeerden om al dan niet voor een vervolgopleiding kiezen.

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek – vooraleer tot de verdere geplande bevestigingen over te gaan – grondig reflecteert over wat precies geweten moet worden.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat Busleyden Atheneum Campus Botaniek de planlast van en de interne communicatie tussen het personeel als een verbeterpunt opneemt.

Slot

De totstandkoming van het ZER wordt duidelijk omschreven: een werkgroep werd ervoor aangesteld en de verbeterpunten die tijdens dit proces werden vastgesteld, werden al aangepakt. In het ZER wordt een duidelijke link gelegd naar het toekomstige omvormingsdossier. Ook de werkpunten uit het laatste inspectieverslag (2007) werden in de voorbije jaren opgenomen. In de kritische reflectie wordt blijk gegeven van een eerlijke sterkte-zwakke analyse.

Het ZER is de vrucht van gezamenlijk en gestructureerd overleg met verschillende stakeholders, zoals lectoren, studenten, alumni, stagementoren alsmede de ZER-

interviewgroep van het samenwerkingsverband HBO5, de HBO5-coördinator en de pedagogische begeleidingsdienst van het GO!

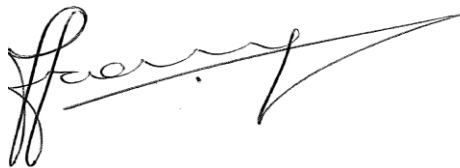
Er is sprake van een kritische, analytische en toekomstgerichte reflectie.

De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit want zij geeft op een acceptabel niveau de nodige aandacht aan competentiegericht leren in inhoud en leerproces. Sterk en zwakke punten komen uitgebreid aan de orde. Verbeterpunten worden aangepakt. Aan verbeterpunten wordt gewerkt. De Commissie adviseert de opleiding om door te gaan op de ingeslagen weg van gestage aanpassing en verbetering.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per mail gereageerd, wat heeft geleid tot enkele aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Luc François', with a long horizontal stroke extending to the right.

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs